

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTOI SZÁLLÁS:

O-vár, Vizi-utca, 231. szám, első emeletben

Megjelen e lap hetenkint négyszer a m. Vasárnap, Kedden, Csőtörtőkön és Szombaton.
 Ára évi negyvedre 3 ft o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért elsőször 7 kr., másodsor 6 kr., harmadsor 5 kr. o. é. minden hirdetés után 30 kr. helyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

A magyarhoni hangulat. I. A magyarhoni lapok sohasem beszéltek kevesebbet nemzeti nagy kérdéseinkről, mint éppen most, a mikor a vidék az ország szíve minden dobását hallani szeretné, hanem e már még egy pár hétig így fog menni. Eljött valahára, hogy a magyar sem játszik nyitott kártyával. E politikát, a magyarhoni lapok e tartását teljesen osztom, mert szuronyokkal szemben egy fegyvertelen nemzet csak így megy diadalra.

A korszak, a XIX. század e legnagyobb hatalmasságának csöndes harcza foly most oda fen az abszolút hatalmak egyik legnagyobbikával: hagyjuk csöndesen folyni e harcot, hogy a csatatér vérfolt nélkül maradjon, s mégis mind a két fél úgy hagyassa ott a küzdőhomokot, hogy keserűséget és átkot ne hagyjon hátra a küzdőhomokon.

Ez meggyőződés. De a mint a Királyhágót átléptem, azonnal beláttam, hogy az erdélyi lapok e magatartást nem egészen követhetik.

Mióta a lapirodalom mezejétől lehető legtávolabb álltam, azok közé tartoztam, kiknek politikájuk volt, a fennről jövő jó hírek rosszabb oldalát hinni, s fájdalom, nem csalódtunk: tizenkét évi rabélet kellett ahhoz, hogy erdélyi ember is remélni tanuljon, s azt hitesse el magával, hogy politikája úgy lesz helyes, ha valahára a dolgok jobb feléből hisz el valamit.

Ausziával szemben, ki hazánk eselszövények, hóhérbárd és méreggel kevert történetét tanulmányozza, nem tartozhatik a hiszékenyek közé. S alig hiszem mégis, hogy csalódjunk, ha a dolgok ily állásban azon meggyőződést veszszük magunknak, hogy mihelyt a nemzet, 12 évi ellentállása után megszólal, mint a rege szerint Jerikó falai a bűvös trombita hangjára, úgy fog a szolgaság tizenkét éves rendszere összeomlani.

Pár héttel ezelőtt ostromállapot, forradalom, s a katonai uralom rémes jeleneteire számíthattunk: miután az ország alkotmányos élete egy részének élvezetét férfias komolysággal foglalta el; miután az országgyűlés megnyitott s komoly magatartásával imponál, miután a képviselő és felsőház egy szívvvel lélekkel, hogy Kossuth kedvenc szavával éljek, mint egy ember állott fel, s követeli visszavá, mit a hatalom elvett, s ha vissza nem adatik ismét, kész a néma ellentállás terére visszavonulni: ily alkotmányosan megérett nemzet ellenében a kormány, mely okt. 20-kán az 1848-at vette kiindulási pontul, nem tehet egyebet, mint hogy kimondja, miszerint e nemzet megért arra, hogy a már országgyűlészerű elavult cancellari rendszer gyámsága alól kibontakozzék s elismerje, miszerint Ausztriának súlypontja Magyarországra, s többé a német tartományok gyarmatja nem lehet, a nélkül, hogy a birodalom összeomlással fenyegetve ne legyen.

Magyarhoni sérelmei végtelenek. E sérelmek folytatásáért itt a fényes elégtétel. A 48-tól történt sérelmeket kétségkívül elé fogja sorolni az országgyűlés, de a nélkül, hogy a közeledés hidait fölszedné: s a kormány tesszétől teszik függővé, hogy belé vigye magát egy zavarba, mely az egész birodalom pénzügyi viszonyát végfelbomlással fenyegeti.

Az ostromállapot a valuta eddig nagynehezen fentartott gátját fogja elszakasztani; s Magyarhoni még egyszer előidézett néma ellentállása Ausztria nagyhatalmi, s birodalom-pénzügyi állását oly szélsőségekre sodorná, mely magát a trónt előre nem látható veszély szikláival vinné szembe. Ellenben a Magyarhonnal kibékülés azonnal helyre állítja a hitelt, s a most megtagadott adó megindulása, hitelt, pénzügyet szilárd lábra viszen vissza.

Az ily kérdések horderejével nemzet és kormány egyaránt tisztában van, mert mindkettőt egyaránt sújtja. A kormány az okt. 20-iki patens által megtette a közelítést; most már az egybehívott országgyűlésre vár a nyilatkozat.

S mit várhatunk e gyűlésről?

Azt, hogy a jogosság teréről, miként már a megyék, se jobbra, se balra le nem lépik.

Az országgyűlés még nem nyilatkozott. Most szervezi magát. De azért a konferenciák zárt körben

mindennap folynak. S miután a kormánynak nincs egy embere, ki 1848-on kívül egyébre gondoljon; miután a felső és alsóház az 1848-ban felállított formáktól eltérni nem akar, miután a két ház s annak minden egyes tagja összesen és egyenként a 48-on kívül más törvényes alakot és alapot elismerni nem akar; miután a konferenciákból a nagy közönség elé vitt megállapodás egy hang-ellentmondás nélkül remélhető hogy átmegy: az uralkodóháznak nincs egyéb választása, mint megtartani a nemzet egyhangú közöhszótát a 48-iki törvényt, vagy szétosztani a házat, mi által legfőleg a forradalom kapuját tárja föl, melyet könnyű ugyan kinyitni; de miután e kapun nemcsak a más uton is bejövő magyar, de más emigrációk is benyomulnak, baj lesz bezárni.

Ily szélsőségekre senki sem gondol. Forradalmi kifejlésről hallani sem akarnak. Valahára, hála az egneknek, egyetért a magyar, egyetértene a nemzetiségek, melyek jogos igényei ellenében szó sincs: ily egyetértéssel szemben szuronyt használni nem lehet, a kormány az európai közvélemény előtt magát nem igazolhatná.

Mit e még most kényes tárgyról töredékesen elmondani szerettem volna, nem egyéb, mint az, hogy közös óhajításaink igéjének testté válása már csak idő kérdése. A hongyulás 1848-iki alapból engedni nem fog. Bármint mondjanak a német hírlapok, a legfelsőbb körök a 48-ból nem csinálnak agyremeket; s hogy gr. Apponyi közbejárása sikerre vezet, fön nem igen kételkednek.

S végül miután Erdély uniója a 48-iki törvényeknek kiegészítő része — Pesten senki sem akar egy pillanatig is kételkedni, hogy az unió tény, s hogy az erdélyi követek nélkül törvényhozásról, koronázásról beszélni nem lehet.

Mennyire értesülhettem, ilyen Magyarhoni hangulata, s miután Magyarhoni egyetlen egy vélemény van, s legfőleg csak az alkotmányos ílelem szabályai körül vannak pártárvialatok — azt hiszem, jól értesülmi most semmi nagy érdem.

Még csak pár héti türelem, míg a válaszfelirat megkészüli... Hübner báró a miniszteriumba belépik... s megszűnik fenn az elv, hogy a fát vágják le a gyümölcseért, s nem ölik meg a tyukot, mely az aranytojásokat tojta.

Kővári L.

Belsőszólnok alakító gyűlése, ápril. 18. Előleges értesítem után közlöm a gyűlés 18. 19. és 20-kán tartott folyamát egész terjedelmében. Véér Farkas székfoglaló beszéde.

Tekintetes megyei állandó bizottmány! Tizenhárom éve, hogy nekem mint a legelső független és felelős magyar kormány által kinevezett főispánnak, e széket elfoglalni szerencsém vala. Nem szükség ezen megye tisztelt tagjai előtt részletesen taglalnom azon időpont nagyonfontosságú tényeit, keresett színezetekkel értelmezni jellemét; egy maga ez évszám — 1848 — a magyar történelemnek egyik legnagyobb sulyú korszakát értelmezi, évkönyveinkben, lelkeinkben.

Mennyi remény! mily boldogító kilátás egy dicső jövőre! mennyi áhitattaljes üdv sejtelméi csatlakoztak ezen évhez! Két ország egyesült szíve nyit meg befogadására azon hitnek: „hogy a magyar nem volt, hanem lesz.”

De, miként a tenger síkját mennyező égbolton, mely a napnak legragyogóbb sugaraitól felderítettnek látszik, csak szakavatott s egyszersmind tapasztalt tengerész szeme különböztet meg egy kicsiny fekete foltocskát, magvát oly véselemeknek, a mik a magasság tűzeit a mélység hullámaival egyesítve, a felázdozott nap derűjében jóhiszemű hajó-népet végszűlyedéssel, vagy szirtek ormain szétzúratással fenyegetik: ehez hasonlólak, alkotmányos életünk új-jászlótesésének 1848-ban felázdozott reggele sem vala tiszta, az oly ózintae szándokkal eszkölzött és hó kebelekkal üdvözölt alkotmányos tényit fenyegető elemek azon előjeleitől, a miket egy szebb jövő áhitatában rajongó nép örömmámorának közepette sejtteni nem leheté gyanakodó.

De csak hamar egész dhével töre ki a rejtélyben érelt vihar, a véselemek szétönték dülő árjaikat: — és annyi remény lön egyszerre keserű csalódássá: — annyi boldogító kilátás változék át boldogtalan jelen kintó üntudatává; és annyi áhitattaljes üdv sejtelméi a hitet magát meg-ingató átok gyötrő jóslatává.

Nekünk, e honnak a legkeservebb szerep jutott e nemzeti gyászdrámában. Mennyi dalus! mennyi sirhalom! az ingerültség mennyi magva hintve el a lelkekben, mennyi eddig békés, ekkor felzavart érdekek kovászja élesztve fell

Azóta 13 év telt el. Ismét egy korszak, mely a magyar történelemnek egyik legfontosabb, tanulságosabb momentumát értelmezi évkönyveinkben, lelkeinkben. Az 1848-beli kétségtelenül alkotmányos vívmányokért nem csak egynek, de ország és alkotmány bűnhődének. A legszerencsétlenebb politika, a boszu politikája, az ősi történelmi, és szentesített szerződéseken alapuló alkotmány helyébe egy rendszert állított be, mely egy idegen nemzetiséggé beolvasztás themájának többféle vázolatán keresztül vitt kísérletek után, daczára azon makacs következetességnek, a mivel a kioroszakolás minden eszközei alkalmaztak, sem tudott a magyar haza alkotmányos egy alatt gyökeret verni. Idegen növény vala, átplantálva idegen égály alól idegen földrétegre, a hol a föld és lég megvonák tőle tájnedveiket. A növény ott áll bántatlanul, nem dönté le semmi kül-erő, — kiszáradta magában.

Azonban ezen tény, mint történelmi adat sokkal fontosabb, mint politikai tanulmány főleg ránk nézve sokkal érdekesebb, mintsem egy allegorikai kép fölmutatásával értelmezhető volna. — Sok forradalmat mutat föl a történelem, részint nagy eszméknek, részint többféle érdekeknek hozott áldozatokat; de engemet egyike sem győzött meg arról, hogy azon célt, a mit általuk a népek igazi jogérdekei vártak, követelték, a csaták térein bár egyik is, kivívni képesek lettek volna. Felkaroltak — nem tagadom — nagy eszméket, viték hősiesen érték és elvértettek áldozatul, többnyire a kitűzött cél elérése nélkül, többször késleltetéssel: míg az eszme, mely már előttük élt, mint erkölcsi és szellemi erő, túlélvén áldozatait, békés — legalább esendesült — állapotok higadtabb fejleményein éreltek meg azon eredményeket, miket kioroszakolni nem lehet. — Gondoljunk vissza a lefolyt tizenhárom év tényeire. Gyászos emlékü időszak! Nem sorolom elő részleteit; az indok, a mely létre hozá, nem csak az államjog teljes megtagadása: — de mint politikai tény a legnagyobb tévedés volt. A mi az eljárás cselekvényeit illeti, annak nem gyér botrányai inkább a kezelők szellemi és erkölcsi rovására számítandók be. — Mi mindig a tüdő és szenvedő fél valánk. — És tisztelt megyei bizottmány! ebbe rejlett, — ebben tartá fenn magát azon megöröhetetlen, azon szívós erő, mely tizenkét év alatt a szétmállatás lehető corosivus szerereit egy dicső eszméhez méltó következetességgel felhasználó hatalom ellen, csak alkotmányos jogaiiban rejlő hitét tudta és akarta szembe állítani.

Van — uraim! — az alkotmány fogalmában igen sok keresztény hitel. Egy dicsőbb életre feltámadás hite erősíti a keresztényt, az élet viszontagságai, csapásai ellenében, melyekért az emberi élet vigaszt eszközölni... oly rövid. — Ugy, de a népek élete kitartó, világi értelemben mondhatom — örökös, halhatatlan. — Sújtja bár, miként „sors keze“ hitét egy jobb jövőbe, melyet kiérdemelnie és — ha méltóvá vált reá — birnia tőle magától függ, nem veszítheti el.

Adjunk számot tisztelt gyűlés, miként feleltünk meg mint nemzet, mint ország azon kötelességnek, melyet a mult 12 év tényei ruháztak reánk. Kérdés nélkül, de nyugodt öntudattal felelhetünk, azt hiszem, a jelen és utókor nagy bírósága előtt, hogy: emberségesen és hiven. — Tájékozottul helyeztetünk, felfogott állapotunkat; előttünk állott nemzeti és állami életünk több válságos korszakainak vezérelvévé vált azon tana, melynek európai münéve: — semlegesség, mit mi saját szerű fogalmaink értelmében: vis inertiaenec nevezünk. Hagytunk történni mindent, a mit történetni akarának, nem szegültünk semminek ellene sem egyénileg, sem országilag; — túrtünk, szenvedtünk olyat is számtalan, a mi nem is a rendszernek magának vala kifolyása, hanem — kezelőinek kiesapongása; figyelemmel kísértük lépteiket és minden botlásaira megannyi reménylapot tevünk le. Köz és magány életünk fel vala dülva és mi békés lehangolt lelkünkbe vonultunk vissza; azonban éppen nem a szolgaság ünérzet nélküli odaadásával, a legkevésbé ingadozva azon hitben, hogy e nemzet ha tán:

„bűnhőzi is multját és jövőjét“ — de:

„annyi balszerencse közt
 Oly sok vizsály után,
 megfogya bár, de törve nem
 el nemzet e hazán.

Még jöni kell, még jöni fog
 Egy jobb kor, mely után
 Buzgó imádság epedez
 Száz ezrek ajkán“

Sőt többet tettünk, mert nem járultunk semmivel támogatásához, nem segítettük, nem istápolunk a rendszert, mely élni bennünk akara, csak általunk élhete, de nélkülünk életre képtelen vala. Idegen növény marada égaljunk alatt, földünkben, melyet csak felkarolunk, apolunk kell vala, és gyökerei 12 év alatt kiirhatatlanná erősödnek meg...; és imé ott áll a növény mindig bántatlanul, nem dönté le kitérő — kiaszva magában. Adjunk halát a gondviselésnek, hogy túléltük a ránk mért csapást, de vonakodjunk, kevesebbé higadtak lenni a téren, melyet visszafoglalunk. A felültetés ép oly gondos óvatosságot kíván, milyet szükségé a válság maga. Gyászos emlék, de ép azért tanulságos; — Ne feledjük azon nagy leczkét, melyre büszkék lehetünk, és a melyek megmenték hazánkat, nemzetünket, hogy egy nép, ha nem teheti is mind azt, és akkor a mit és a mikor önjavára vár, mint szűkséget kíván és akar, de ha

ntnu Scoală - BCU Cluj-Napoca.

Ezután a tisztválasztás titkos szavazatok utáni megítélésre egy bizottság neveztetvén ki, mely holnap 23-ára reggel 8 órától fogva estvéli 7 óráig a szavazatokat begyűjti — a gyűlés holnapra tovább folytatását a gr. id. F. K. bíró ur kitzúvén, a gyűlés a legszebb renddel eloszlott. r. l.

Fogaraszvidékéből, április 19-én, 1861. — Hírlap utján értesítve, hogy vidékünk főkapitányát milos Brán János ur van kinevezve, a vidéki nagyobb birtokosság és értelmiség kikerülését tetszett a többszöri kizárólagos román gyűlésnek egy három tagú tisztelő követését Szebenbe indítani. A kikerült értelmiség látva ezen előre kiszámított szakadást, önmagát nem vádolandó, mindent elpróbált — de sikertelenül — s így felirattal tette meg, ebbeli tisztelet nyilváníatását; fájlalva, hogy a legbiztosabb önzsenéltüli testvéries akarat mellett is, az első lépés is szakadás.

Bécsből folyó hó 9-én távirat utján kérte fel a főkapitányt a fogarasi cs. kir. járási főnököt, egy ápril 16-dikán tartandó „Districtsversammlungot” összehívni. A járási főnök ez összehívást mint saját érdeke ellenint másokra bízta, s hogy jártak el? az eredmény eléggé igazolja.

Mintán több vegyes ajku tisztelő Porumbachon, mint vidéki határszélnél, még többen s Szombatfalvánál mind három nyelven szerkezett üdvözlő beszédekkel, mindenütt disztemelvénnyek alatt számtalan román fiatal lovas kíséretében Fogaraszban 15-én délután 4 óra után tiszteletteljesen fogadta az alkotmányos főkapitányt; a legnagyobb kedvvel tette meg a vidéki birtokosság és értelmiség üdvözlő tiszteletét, a hol minden a főkapitányi ajakról előttünk nyilvánított szöve, egy kibékítő s alkotmányos érzelmi biztosíték vala, „hogy ő az valódi igazság embere, ő se nem román, se nem magyar, se nem germán, de az igazságos főnök akar lenni, s a magyar elemek lehet mindent köszönni, hogy a 12 évi sanyartól megmenekszünk, szeressék a magyart, mert ők vitiák ki ezen új eljövendő jobbát stb.”

Estve fátylaszenével tisztelte a román ifjúság, megrendelt kiváltság és 150 terítékü banquette; a honnan a legszebb érzelmekkel távozva, a nyilvánított felköszöntések-ből a valódi testvériséget s értelmiségi súlyt előismerőleg meghonosítani reméltem, ébredésként fel április 16-ra.

Reggel hat magyar, hat germán az értelmiségből felkérte a főkapitányt urhoz előleges értekezletre, a hová pontosan megjelene a nagy termet zsúfolásig tömve találta román ajkakkal, a kik közt idegen — ösmeretlen — soha a vidékiektől nem látott egyének adak a törvényt kijátszó utasításokat, az eddig igazán gondolkodó népek. Csak „április 15-én jegyzett cöccardórl tudhatok, hogy román ajkuk lehetnek ez idegenek. Pár órát várva, míg a főkapitány ur méltóztatott megjelenni, a hol nagyon rövid értekezletben, főleg abban lön közmegállapodás, hogy a nagy gyűlés megnyitálva, a verificatio láttassék el, s azután bocsátkozzunk tárgyvitalákba; végül nyilvánítá a főkapitány ur, hogy miután tudtára adatott, hogy a vidéki nép gyűlt a papírosmalom nevű helyre, legjobb ha oda kimennének. Az értelmiség semmit se gyanítva (ellentmondásnak helye sem lehetett) hogy ottan kün miféle kezék miközött, a pár meghívott értelmiség kiment, hívén, hogy a főkapitány ur, csak a népnek kívánja magát bemutattatni, s megértetni a jelenlegi helyzetet; de mekkora bűmlát s aggály fogá el az értelmiség keblét, midőn látá, hogy ottan egy fanatismussal rendezett ágitáló körbe jutott, a hol a főkapitány ur románul békösztött, s ezen nem rendes uton constituált néptömeget, marchalissá s ösgyűléssé kívánja elősmertetni? Románt jegyzőül bízva meg, a felszólalás az értelmiség részéről, a machinatioval rendezett körben álló halgatóság által mindég leroszlatott, s a számmelküli „szetreasszke” miatt csak a szóhatott, ki elég vakmerő bátor vala, az előre bizonyos leroszalással szembe véleményét nyilvánítani.

Bármit hozott fel a törvény értelmében az intelligentia — ovást — tiltakozást, mind érvénytelennek ordítá a nyers s bétanított tömeg, a mely minden zászló lengetésre „szetreasszke”-t kiabált.

Azon kis kör pedig, a hol a főkapitány s eddig ösmeretes román s magyar értelmiség töredéke ült, ugy körül vott halózva Brassóba, Szebenből s Isten tudja még honnan idegyűlt 15/5 kokárdás idegenekkel, hogy Puscariu ur (eddig venitzei járásfőnök, jelenleg kijelölt kancelláriai koncipista) bármit is mondott volna?! az helyeslést nyert volna.

A gyűlés törvénytelen létét s az ellenit többszöri tiltakozásokat számba se véve, elővette Puscariu József a hivatalos nyelv kérdését, a nélkül, hogy előkileg kitzitetett volna tanácskozással; s határozattal emeltette: hogy jövőre minden román nyelven folya „fel-le-s körbe” („szusz — zosz — si in toate romunilor Imperii”) felszólalva a nem román értelmiség a létező törvények mellett s a rögtönzött gyűlésnek törvényhozási jogba avatkozása ellen, ajánlák mint Kóvárvidékén, hogy vitessék két jegyzőkönyvet, a mit a rendezett tömeg leroszalva szükségeltelenek nyilvánította, megengedvén tán kegyelemképpen? ! hogyha épp kérendi valaki, „kivonatba” közlendik a jegyzőkönyvet magyarul... Mind-ezen eljárás s következményei ellen, főként miután a verificatio, mire a sok idegen ismeretlen szereplő miatt mulhatlanul szükség vala, meg nem lehetett nyerni, írásbeli ovást jelentve bé, a többször törvénytelennek nyilvánított gyűlésformát, a nem román ajku értelmiség egyáltalában s azonkívül az igen nagyszámu vidéki román, nemesség, bojárság elhagyta...

A 16-diki jegyzőkönyv olvasásával megkezdve 17-kén újból egy lyszert gyűlés tartatott, a hol ovásának beadása végett megjelent az értelmiség, s több helyreigazítás után (egy oly ferde értelmű jegyzőkönyvet mesterség össze is állítani) szerencsés volt a magyar értelmiség a főkapitány urtól még az „anarchistai” ezimet is hallani, s fenyegetett criminalis keresettel stb. Mindezek a vélemény-szólasszabadságra zsbabszólalag hatván, az alkotmány engedte ovás és tiltakozás újból megtétett, a többi közt a vidéki nem román ajku értelmiséget „minorfractio” czimvel bélyegző kitétel ellen. A felelősséget minden áron az értelmiségre kívánták tolni, a mi ily kezdeményezés után nevétséges volt.

Némely ponthoz nagyon kívánt ragaszkodni, a Puscariu-tól vezetett románpárt a főkapitányi utasításhoz, néhol a legultrabakká váltak, se 1847, se 1848. nem kell, minden oly törvény kötelező erejét tagadva, a melynek hozatalába bé nem folyhatott. Minden vitatárgy fölött Puscariu ur szölitottat fel első nyilatkozatra, a ki befolyását mind a tömegre, mind sógorára a főkapitányra igyekezett kiaknázni.

A dolgokat, (hogy hamarabb hazá mehesse) gyorsabban elintézni sürgető 15/4 kokárdás idegen urfiak, a bizottság megválasztását ohajták, s annak számát 100-ra emelték, a melyből az értelmiség nagyobb részét tevő magyar elemből saját jószántukból béválasztának 13-at, egy pár germánt s két izraelitát, egy minden faluból egy román acclamáltatt, kiknek nevsorát egy már kész jegyzőkönyvből Puscariu ur névszerént felolvastván, néhány kivétellel, a tömeg által helybe hagyatott.

Még a bizottságny választása előtt a nem román ajku intelligentia újból ovást jelentve, tisztelettel elbucszva a főkapitánytól, a gyűlést ott hagyá; kísértette a törvényesség mellett buzgó román nemesség (bojárság) legalább 300 számu tagjától, a mi a gyűlést oly ingerült helyzetbe hozá, hogy szinte kitérés leend, ha a főkapitány nem csendesíti. Tovább folytaták munkájukat, még örvendő, hogy az ovástól menekültek. (Lehetett hallani fenyegető kitérés hangokat, hogy kalangyába fektetik azon románokat, a kik a magyarral tartanak, ha a főkapitány akarja.)

A 17-diki protocolum se felolvastva, se bevégezve, se verificálva annál kevésbé authenticálva ninesen, azóta semmi nyilvános lépés nem történt.

Hogy mi lesz ezek eredménye? előre látható. Alig lehetni, hogy a nem román értelmiség résztvehessen, míg a törvényes szerkezett közgyűlés meg nem alakuland, de a felelősség minden esetre a főkapitány vállaira nehezül, hogy oly szabad tért engedett az idegen terrorizálónak, kik nem kímélték az egyenletlenség magvait elhinteni, s kinek sógora Puscariu által fiasóva fejlett e megye törvényes szervezése.

Nézetünk szerint már most válasszának, rendezzének a hogy ők akarják, de a tiszta törvénytől el nem térhetünk, s eddig orvosálól csak egy hosszú távirat utján jelentetett a tény gr. Mikó ő excellenciájának. Ha a hatóság nem orvosol bajunkon, maga a főkapitány meglátja, hogy lehet egy vidéket adminisztrálni, arra nem képezett egyénekkel. Hisszük, hogy az itt történt egész törvénytelen eljárás nullifikálni fog; de a protocolum valódiságáról, hogy oly hangu menend fel a fels. kormánysszékhöz hol a garancia s ellenőrség?

Fáj, hogy az eddig békésen együtt élt népelemek közé a reactio elhinté az magokat, de hogy az ő műve, mindnyájunk hite.

Értelmesnek képzelt románok monák a népnek: nem kell magyar constitutio — hoznak ők magoknak törvényt.

A katonaság a várbán töltött fegyverrel készen állott eshető rendtelenségek ellenében. Egy kurta m gán tisztelgésen a főkapitán puhaltta a megye 848 előtti szervezésit — hány járás? kik voltak hivatalnokok? miféle hivatalok léteztek, mik voltak ennek valódi teendői? — egyes hivataloknak mennyire terjedt hatásköre, mi az a főjegyző, aljegyző, székező, bíró, alkaptány, szolgabíró teendő e sat. mind oly puhaltalások, a melyekre a román értelmiség nem tud feladni s nines „S” s ált „Vorschritt”, a hová „instructio”-kért most Bécsbe fennjárt, Kolozsvár helyett!

Ez órában csak ennyi történt, továbbról honfi kötelességének ismerendi tudósítani *) Kőnczei Károly.

Cserhalomtáj, április 15-kén, 1861. — Az országgyűlésre van jelenleg fordítva minden figyelem. Mert miénk is az, bár még követik a Királyhágón innenieknek ninesen is ott. De azért kebli ügyeinket se kell ignorálni. Dobokamegye értekezlete 18-kán lesz. És ma már a mint némely popa ápril 2-káról kelt, volt szebeni kormányzó rendeletét magyaráza hibeinek, megszünt a cs. kir. beamterek hatásköre. Pedig dehogy szünt meg! A ki nem hiszi jöjjön s lássa miként exequatja a bethleni hivatal katonacsapat tal az adóhátralékok. Vajjon tud e erről valamit a mi alkotmányos féle ideiglenes főkormánysszékhünk? !

Beszterezén is várják az organisatiót, hol újabb és újabb gunyiratok derítenek új tiszti kihágásokat s botrányokat világra. De a mult hétfőn egy kis tüntetés is történt itt. Egy szekér dohányt hoztak papusánként eladni. El is kelt sok. De áruslás jött közbe, s este 9 órakor a finánczok megrohanták a dohányárust rakhelye szállásán. Azonban ennek is híre ment, s a polgárság a helyszínére seregett. És elment mondot az elköbzárnak. Megjöttek a gensdarmek is. S megjött a város polgármestere, ki kinyilatkozta, hogy a városon ő akar csak s fog is rendelkezni, a csendőroket elutasítá, a zajt lecsendesíté, a rendet helyreállítá s a dohányt a mi még nem volt eladva, a városházához vitette s reggel átadatott egy néhány papusát a Fináncz-Directionnak. És a polgárság az alkotmányos érzelmeben szilárd és erőlyes jelleművé vált polgármesterét a derék Stábirgert éjfélikor éjzenével tisztelte meg, megjelneve őt, az uniót és Magyarországot! Eljének Besztercze derék polgárai.

Ugyancsak innen kedden mentek el a patensszterileg rendezett főgyházitanács gyűlésbe Szebenbe, a megválasztott küldöttek a szász luth. dékán Müller, gymn. direktor Budaker s még egy lelkes és tanár. Fő tárgya a gyűlésnek a cs. kormány által a 6000 o. é. frt évi fizetéssel ellátott Szebenbe székhelyezett superintendens helyét, ha csakugyan eddigi székhelyéről átköltözni nem akarna, mást választani. A tanácskozás tárgyat a tized kárpótlás ügye is fogja képezni. A szász papság 10 ed vesztése márczius 16-án, 6,000,000 pftba megállapítva is van. De az állampapírok kamatszélvényei értéküket illetőleg merül fel némi nehézség, és abban, hogy az 1848-ig fizetett census cathedralis az utalványozott összegből kivonattól jelenleg. Vajjon a más vallásuak papi tized vesztésege mi okon maradt, akarom mondani szorult hátterbe? Mi alig hisszük, hogy ez eljárásról ideiglenes korlátnokunk tudna valamit. r. l.

*) Közszóval elvárjuk.

Szerk.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Kolozsmegye bizottmányának t. tagjai figyelemztetnek, hogy a bizottmányi közgyűlés nem ápril 29-dikén, hanem huszonhetedikén, azaz a legközelebbi szombaton fog megtartatni, midőn több fontos kérdés kerülend tárgyalás alá.

— Jelen hó 23-kán kezdve a Szebenben székelő cs. k. helytartóság hatásköre megszűnt, s a fölséges kir. főkörmányszék vette át az ország kormánysszát.

— A tegnapi napon alakult meg városunkban a honvédséglőző egylet, a város redoute termében tartott felelősségu honvédek gyűlésében. Elnöknek honvéd-alezredes Benő ur választott meg, ki is egy korszeri velős beszédben adta elő az összegyűlés célját. Erre Haray Victor ur hasonlólag egy szép beszédben válaszolt. Megválasztották a bizottmány, mely öszvesen tizenkét száma megy. Választmányi jegyző Csehi Sándor, és pénztárnok Tamási János urak közfelkialtás utján. Ciklikró fájdalommal gondolt arra, hogy az elhírdett vitéz 11-ik zászlóaljából alig voltak csak tizenkétén jelen. — De hiába a piskii, medgyesi, és szebeni hősök sorait igen megirkitották az ellen ágyui, melyekkel szemben sokszor a legjobb kedvvel s danolva, az életet megvetve, rohantak hazájuk alkotmánya és szabadsága kivására.

— Felső-Fehérmegyéből értesítenek, hogy főispán ml. Láday Agoston urat ápril 21-re várják Selykre, 22-kén érkezik Fehéregyházára gróf Haller Ferenczhez, hol 23-ra lesz összegyűlés az első megyei értekezlet.

— Tordamegyében a tisztviselőikar következőleg van beállítva:

Alsó-kertületben főbíró Korodi Sámuel; alispán Miksa Elek; pénztárnok Boér Elek; főjegyző Veres József; aljegyző Grozé János; tiszteletbeli főjegyzők Szentkirályi Gábor, Kasza András; tiszteletbeli aljegyzők Szentkirályi Misi, Pap Miklós, Beteg Sándor; ígatók Boros János a polgikumnál; Nagy József a juridicumnál; levéltárnok Lengyel Ádám; főorvos Harmath Márton; alorvos Bláha József; főügyész Érsek Elek; szegények ügyvédje Lengyel István; mérnök Vizi Endre; főtörvénysszéki bírák Demény József, Baranyai Imre, Nagy Miklós, Bors Albert, Sulucz Dénes, Moga Jakab; alszéki bírák Veres Károly, Fábán Józsa, Érsek László, Finta Miklós, Markó Sámuel, Marzsina János; szolgabírák mezősegi járásban Moga József, segédje Némethi Károly; lupasi járásban Csipkés Albert, segédje Médán Pál; szentlászlói járásban Nagy Lajos, segédje Szabó Ferencz; torockzai járásban Szigethi Sándor, segéd Alnási János; aranyosi jár. Korodi János, segéd Jancsó János; árvaiszék-bírák Székely János, Veres Károly; jegyző Csipkés István.

Felső-kertületben főbíró Viski Ferencz; alispán Rácz János; pénztárnok Majer Pap János; aljegyző Csia Elek; ígató Márk János; közügyvéd Késmárki György; szegények ügyvédje Darabont György; erdősz Stráva Miklós; alorvos Lépácsék János; főtörvénysszéki bírák Körösi József, Szekeres Sándor, Nyárádi István, Orbonás Mihály, Karsai Pap László, Birtbiler Frigyes; alszéki bírák Szőcs László, Nagy Tamás, Raciú János, Gerendi József, Madarasz András, Gáman Miklós; szolgabírák vécsi járásban Boér Albert, segéd Kálini János; gurgényi jár. Fogarasi Dániel, segéd Krajnik Simon; régeni jár. Alczmer József, segéd Hegyesi János; járai jár. Gaál János, segéd Dombrádi János; v. sz. iványi jár. Tolvai Ferencz, segéd Szász Mihály; pagotsai járásban Csath Pál, segéd Majer János; bogáthi jár. Belényesi Zsigmond, segéd Latczesberger Frigyes; tiszteletbeli aljegyzők ifj. Körösi József, Óri Albert, Dienes József; árvai szék-bírák Nyárádi Imre, Schuller Dániel; jegyző Jakab Simon.

Pulszkinak nem engedte meg az uralkodás, hogy bejőjön Pestre elfogadni követi állomását, a min annál inkább esodálkozhatni, mert habár a hírlapi kacsaó gyakran beszéltek róla mint a forradalmi comité tagjáról, ő soha annak tagja nem volt, s a magyar emigransok előtt olyszerű helyzetben állott mint Szemere; sőt utóbbi időkben éppen vele az emigratio főnöke — összekötöttetés örökre megszakította. Ujabb időkben a jeles tollu Hornnak is főként a zsidók emancipatioja ügyében oly iratai jelentek meg, melyek a magyar törvényekbeni járattalanságot árulják el, a miből beláthatni, hogy ő többé nem az emigratiótól sugalmaztatik, a nélkül azonban hogy elvesztette volna annak becslését. A zsidó ügy körül Európa félre érté a magyarokat, de Klapka ismeretes nyilatkozata megnyugtatólag hatott; s a magyar ügy iránti közvélemény nem hogy csökkent volna, de éppen emelkedett, annyira pedig, hogy azon kisebb nagyobb cikkek száma, melyeket európai nagyobb lapok a magyarok mellett hoztak, csak márczius hóban, ez egy hó alatt a 180 számot felülhaladta. Ha elgondoljuk, hogy a kormányok, mily lényeges öszszegeket költenek a journalistikai tudósításokra, akkor a magyarok iránti rokonszenvet semmi által inkább jellemezve nem látjuk mint a lapok ezen részvéte által.

Schuselkának adóssága törlesztésére még a prágai adósok börtönéből is küldtek 3 frtot — különös, hogy épp azok küldik, kik adóssággért vannak elzárva.

A bécsi banknak márcz. hó végén 89 millió 785 ezer forint értékű arany és ezüst készlete volt. A bankjegyforgalom pedig 471 millió 541 ezer forintot tett. E szerint az arány 1:6. (P. N.)

— A „S. de M.” egy konstantinápoli levelében többek közt ez áll: Nem lehet senkinek fogalma azon magyarok és lengyelek nagy számáról, a kik minden héten keresztül mennek Konstantinápolyon, hogy utjokat Olaszországba vigyék. Még azt is mondják, hogy a „Messageri és imperiale” társulat lekötözte volna magát 8000 ily egyént 100-ánként és 200-ánként Konstantinápoly és Marseille közt járó hajóira fölvenni Galacznál, s őket Messinába a forradalmi csapatok gyűlőhelyére szállítani. Bármit irjanak, annyi bizonyos, hogy a magyar legio eddig 800 főből áll, s hírlapi kacsa az, mintha Vetter tbrnok francziákat is venne föl legiójába, s az olaszoknak azt mondta volna, hogy még várjanak néhány napig.

POLITIKAI HIREK.

— Az április 18-iki olasz kamara-ülésben Garibaldi a szélső baloldalra ült. A miniszterek mind jelen voltak. Ricasoli kinyilatkoztatta, hogy a honvédők közt létrejött szakadásnak meg kell szűnnie, s a kormánytól felvilágosítást kíván, hogy a déli hadsereget illetőleg és Olaszország védelmezése végett minő intézkedéseket tett a kormány. Fanti hosszú beszédet olvas fel az önkényeseket, borbóniakat és rendes hadsereget illető intézkedésekről. Crispi és Bixio félbeszakasztani kívánják a beszéd felolvasását, minthogy azokra nem lehet rögtön felelni. Erre Garibaldi fölemelkedik, köszönetet mond Ricasolinak békéltető szándokáért, s megjegyzi, hogy ő soha nem fog kezét szorítani azzal (Cavour) ki őt Olaszországban idegennek tette (Nizza átengedése által). A miniszteriumot azzal vádolja, hogy testvérgyilkosságot idézett elő. (Nagy zaj a karzatokon, tapsolnak, a képviselők és más hallgatók roszallják. Az elnök nem juthatván szóhoz, feltérsi fővegét, a képviselők nagyjából odahagyják helyeiket.) Cavour tiltakozik Garibaldi szavai ellen, ki mozdulatlanul ül. Félóra múlva a vitát folytatják. Az elnök roszallja Garibaldi szavait. Garibaldi előadja az önkényeseken elkövetett sérelmeket, és elmondja, hogy három önkényes-hadtest nem elég. Bixio békülésre szólítja Olaszország két nagy emberét. Cavour kinyilatkoztatta, hogy ő volt az, ki 1859-ben az önkényeseket felállította, kész a békülésre. Garibaldi a népfegyverezést angol mintára ajánlja, a Rómában lévő francia csapatokat ellenségnek nyilatkoztatja. Kibékülési feltételül az önkényes csapatok visszaállítását és Nápolyba küldetésüket tűzi ki. Végül Ricasoli indítvány, hogy csak a miniszteriumot illeti a népfegyverzésének joga.

— Garibaldi törvényjavaslata következő 5 pontból áll: 1) mindenki köteles a nemzetőri szolgálatra 18 évtől 55-ig. 2) mozgó és álló nemzetőrség lesz. 3) a mozgó nemzetőrség 15—35 évesekből álland, kik zsoldot és oktatást nyerve rendes hadsereggé képezetnek. 4) Az álló nemzetőrség otthon marad, de rendes fegyvergyakorlatokat kell tennie, minden községben lövész társulatok alakítandók. 5) a belügyér 30 millionyi kölcsönt nyer az 1861-iki kiadások fedezésére. E javaslatokat hir szerint csak módosításokkal fogadják el. A tábornok kész a javaslat átdolgozására.

— Az olasz „Opinione”-nak írják a mántuait határról: Mi lehetett szándéka Ausztriának azzal, hogy sergeit a Pó mellől visszavonta, nem tudjuk, annyi azonban áll, hogy most újabb csapatokat küldött oda, melyek az előbbiekhöz hasonló haderőt képeznek. Az osztrákok minden készülétei hóvatóbb jobban megerősítik azon hitet, hogy az osztrákok támadni akarnak még ha meg nem támadtnak is.

— Párisban Európa ezen üterében egymást ker-

geti a sok zaklató hir. Így tudni akarják, hogy Poroszország is mozgositja seregeit; hogy Klapka és Garibaldi elvégezték egymásközt Lengyel-és Magyarországot, valamint a dunafejedelemségeket fellázítani, azon esetre, ha Italia hőse elérkezettnek tartja a pillanatot Velence megtámadására. Megújul az a hir is, hogy Francia-, Olasz- és Oroszország felszólították Ausztriát, Velence kárpótlás mellett átengedése, mely kárpótlás a török területből eszközöltetvén, a három említett hatalom; egy Anglia ellen folytatandó háborúra készülne. Oroszország hadilábra állítja serege nagobb részét. A helyzet feszült, még feszültebbé lett az által, hogy Garasani, Szerbia kívánataival, a portá alál elutasított. Ily állapotban nem lehetne csodálni, ha—mint mondani szokás, a villám tiszta égből lejt. A mi a Klapka és Garibaldi összehozását illeti, az nem lehetetlen, a nemzetiségek felszabadításának elve solidarissá teszi törekvéseiket: de hogy a dolgok természetes fejlődését erőltetni akarnák, ily túrelmetleneknek e mozgalom vezetőit nem tartjuk. A mi az Anglia elleni háborút illeti: ez oly valami rendkívüli dolog, mit Franciaország eddigelő komolyan még soha sem akart — nem akarhatott.

— Korfuból, április 15-ikéről sürgönyözik, hogy a korfui követek tiltakoznak a gyarmatügyi miniszter azon állítása ellen, mintha a joniai mozgalom néhány kevés demagog munkája volna. Az a joniai nép egyhangú érületének nyilatkozása, mint a mely nép most inkább mint valaha ohajlja az egyesülést Görögországgal. A brit védelmi ország ellen a többi község követi is tiltakozni fognak. A várba valami száz Armstrongféle ágyút hoztak.

— Varsóban megparancsolták, hogy a kereskedői kirakatokból a gyász színeket beveggyék. A kereskedők az üres kirakatokat befüggyönyözték. 17-én azonban parancsot kaptak, hogy a kirakatokba kirívó, különösen vérvörös színeket tegyenek. Az egyházakban roppant nép tolong szüntelen; közelebből az iskolás gyermekek is odahagyják az orosz leczkét és az órát a templomban töltötték el, a haza megszabadítását kérő ismeretes szent éneket énekelve. Hírszerint az érsektől tanácsot kértek, mikép lehet a nép özönlését a templomokba megátolni. Az érsek röviden az orosz katonaságra utalt. E szerint még azt is megérjük — jegyzi meg tudósítás írója — hogy a templomot látogató ájtatos keresztények számát is az orosz hatóság fogja meghatározni.

— Varsói legújabb tudósítások az „Opinion nationale” szerint ezernél többre teszik a Varsóban elcselt, megsebesült és befogottak, férfiak, nők és gyermekek számát,

— Turin, április 19. Cavour visszalépésének bire merőben alaptalan. A tegnapi kamarai gyűlés a kormány részre kedvezőleg ütött ki. Cavour és Bixio nyilatkozatai helyeslést nyertek. Garibaldi megelégedve. Csend uralkodik. — A mai ülés csönde-

sebb volt a tegnapiénál. Bixio s az ülés nagyobb része állítja, hogy a déli hadsereg tisztjei ellen tett föllépések azokat igen megbántólag érinték, s készek rangjukról lemondani. Bixio a hadkészületeket sürgeti. Garibaldi indítványozza, hogy a Garibaldi-sereg tisztjeinek közönet szavaztassék, s hogy a miniszterium kellő időben üljönzokat hívjon be és szervezzen.

— Raguzából jelentik távirati uton, hogy a forradalom Herczegovinában egyre terjed. A fölkelők fővezérét Cherovichnak hívják; a ki a muzulmánok ijedelme. Raguzai kereskedők vonakodnak a törököknek élelmi szereket szállítani, mert a fizetések török részről igen rendetlenül intéztetnek. Ez okból Konstantinápolyból minden készletnek ide kell szállíttatnia.

— Philippovich altábornagy azon tudósítást küldötte Bécsbe, hogy Szerbiában komolyan foglalkoznak a szándokkal, a montenegrói s herzegovinai felkelőket fegyveres erővel segíteni, ha azon marczanogolások vége nem vettetik, melyet a törökök ama vidéken elkövetnek.

— A karloviczi congressuson folyó hó 19-én heves vitatkozás fejlődött ki azon indítvány felett, hogy a gyűlés magát permanensnek nyilvánítsa; a császári biztos ez ellen tiltakozott. A congressus elhatározá az országgyűléshez memorandumot nyújtani be. A császári biztos visszautasította azon petitiót, hogy a határőrvédek is polgári kormányzásban részesüljön. A gyűlésen levert hangulat nralkodott. Folyó hó 20-án délután a congressus bezárattott. (K.)

Ujabb. — London, apr. 20. Wodehouse a felsőházban így nyilatkozott: Angolország a római ügyeket elégedetlenséggel nézi. Mig Rómának francia megszállás a tart, addig a pápa tekintélye csak névben él, ez rögtön megszűnnék, a mint a franciák Rómát elhagyják. Örülne, ha a franciákat Rómából távoznia látná; de a prot. Angolország nem avatkozhatik oly tárgyalásokba, melyek a pápa papi tekintélyét illetik.

— Turin, apr. 19. A tüntetések, s Cavour visszalépéséről szóló hírek alaptalanok. A kamra-ülés végzése a kormányra nézve kedvező. Garibaldi elégtűt, s a garibaldista-tisztek számára halászárvazatot indítványoz. A miniszteriumnak engedi át hogy alkalmas időben az önkényeseket hívja össze s fegyverkeztesse fel.

— Berlin, apr. 21. A lengyel határszélekről írják: A rendet csak a katonaság s államhivatalnokok tartbatják fel. A polgári választmányok nem engedtetnek meg. Platanoff helyett Wielopolszky utazik Pétervárra. A hir, hogy Varsó hadiadót fizet, alaptalan.

— Szeben, apr. 20. Az itteni ág. vallásu zsinat a miniszterium ideiglenes határozatát elfogadta. Kurator Schmidt Konrád lett.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

H I R D E T É S E K.

NEM HIVATALOS.

(125)

Hirdetés.

A M.-Csucsai birtokosság korecsma joga f. é. Május 6-án a jövő 1862. év Sz.-György napjáig árverés útján haszonbérbe kiadandó helyt Csucsos birtokossági biztos Bogdán Lajos urnál

(126)

A fogarasi havasok aljában, a felső árpási határon, egy, gyármányairól nagyon jó hírű **üveg gyár,**

szükséges faizással, f. év sept. 2-án kezdve, több évre bérbe adandó. Értekezhetni felölle személyesen, vagy bérmentes levél által, Hinc Miklós jószág igazgató ural Maros-Vásárhelyen, vagy Iszlai Eiek gazdaszt ural Opra Kercsesorán, utolsó posta A. Porumbák.

STEIN JÁNOS

könyvtárusnál Kolozsvárt kapható:

II-ik Rákóczy Ferencz

emlékirata a magyar hadjáratról 1703—1711.

Kiadja RÁTH KÁROLY. Ára 2 frt.

Béla király

névtelen jegyzőjének ideje kora és hitelessége.

Oklevelek, egykoru és közalkorú kiáltások szerint bírálta és értelmezte

Podhrádeczky József.

Ára 2 ujforint.

(121)

Ezen szabad királyi Kolozsvár városa területén, a két víz közti tizedben 382 és 386 szám alatt létező, nagy kiterjedésű telkek a rajtok találató új épültelkek — **igen kedvező feltételek mellett örök örök araladók.** — Értekezhetni irántuk a helyt lakó tulajdonossal.

(122)

Egy, a magyar, német és román nyelvekben egyaránt járatos, cenzuráját még a 48 előtti alkotmányos időben az akkor fennállott királyi tablán let-t tallumos ügyvéd, ajánlja magát jövőre is a n. érdekek közönség pártfogásába. — Akárm lyféle perek folytatás a végett értekezhetni saját belmagyarutczai 407 szám alatti szállásán.

(2—3)

(2—3)

Erdélyhoni jogtudomány.

Írta **DÓZSA ELEK**, jogtudor.

Első könyv: **Erdélyhoni közjogtan.** Második könyv: **Magyar magánjogtan.** Harmadik könyv: **Magyar pertan.**

A három kötet ára 6 frt o. é.

Vidéki megrendelések azonnal a legpontosabban teljesítettnek.

Magyarországi törvényczikkek

1847—1848. **Második kiadás.** Pozsony. Ára 50 kr.

A jelenkor férfiai

arczképekben és rövid életrajzokkal.

I-ső füzet: **Garibaldi József, élethű arczképével.** Nagy félv. Ára 50 kr.

Az utolsó Czaporog,

orosz történeti regény két szakaszban, utójátékkal.

Viardot után írta **Khern Ede.**

A tiszta jövedelem fele nyilvános számadás mellett a m. t. akadémia palotájára van felajánlva. **Ára 1 frt 20 kr.**

Albumok

különböző alakban és nagyságban

photografiai kis képekhez

3 forinttól 12 forintig.